

Z języka rosyjskiego przełożył Piotr Mitzner**Trójwiersze moich miast****Rotterdam**

Pierwszy zakup – parasol.
Ostatni – bilet do Paryża.
Pozostałe rozmyły się w podstuchiwaniu metafor.

Paryż

Co podkreślić?
Wszystko tu jest cudem,
Nawet seks z żoną.

Lyon

Leniło się tak wczesnie wstać.
Obróciłem się na drugi bok i znów zasnąłem.
I tak nie zobaczyłem, jakie to miasto.

Lizbona

Wszystko oglądaliśmy zza szyb samochodu.
Tylko czasami wysiadaliśmy i pokazywano nam,
Gdzie urodził się, pisał wiersze i umarł Pessoa.

Porto

Stary tramwaj dowiózł mnie do oceanu.
Patrzę w niebo pokryte ptakami.
Przed godziną w grobowcu błędziłem jak cień wśród sarkofagów.

Lublin

Z obozu koncentracyjnego na stare miasto prowadziła mnie wesola studentka.
Potem w żydowskiej kawiarni ugościł mnie pastor,
Żeby to jakoś przeżyć, pod koniec dnia urzynałem się z punkami.

Gdańsk

Stałem przy warsztacie Lecha Wałęsy,
Potem w jego stołówce jadłem zupę ogórkową.
I w stoczni wiał wiatr, na pewno wiatr wolności.

Berlin

Był podobny do Audrey Hepburn w „Rzymskich wakacjach”,
Każdego rana budząc się,
Ze zdumieniem patrzyłem w sufit i myślałem: „Gdzie jestem?”.

Bukareszt

Po europejsku ubrane Cyganki w cywilu
Siedzą w kawiarni i rozmawiają o życiu
Jak turyści i pozostali mieszkańcy tego kraju.

Stambuł

Tak gorliwie myją chodniki!...
Ale tutaj nawet brud przedziwnie lśni
Jak wszystko inne.

Ordu

Przez trzy dni padał deszcz.
Na werandzie hotelu często rozmawiałem z Finką, piłem piwo
I zdawało mi się, że patrzę na Bałtyk, nie na Morze Czarne.

Baku

Języki ognia.
W otwartej kawiarni pijemy herbatę
I patrzymy, jak pięknie ziemia płonie.

Erywań

1.
„Przypomina stolicę niespełnionego imperium”
– powiedział filozof Iwanow, stojąc na placu Republiki,
Gdyśmy patrzyli na półpoświęcone dumne kolumny.
2.
Stadion „Hrazdan” patrzy na muzeum Paradżanowa.
Muzeum Paradżanowa patrzy na stadion „Hrazdan”.
Dziwi się sobie.

Symferopol

Przylatywał i odlatywał, przylatywał i odlatywał.
Pewna dziewczyna stamtąd kilka razy słała do mnie listy.
W Związku Radzieckim.

Ałupka

Lubiłem pokazywać wszystkim kamień Ajwazowskiego.
Nocą włożyłem przez okno w sanatorium, żeby trafić na swoją salę.
A u przyjaciela zobaczyłem łabędzie i upadek GKZP.

Koktebel

Ogromne zagęszczenie poetów.
Ale pośród nich jednak dostrzegłem anioła.
I ona mnie dostrzegła i nawet dała znak...

Kijów

Tylko to miasto
Nie chce się zmieścić w trójwierszu.
A może jednak jakoś je zmieściłem?

Moskwa

„Nie wygląda na poetę, za młody!”
– powiedział milicjant, a mnie się przypomniało, że Puszkina
Już umarł w moim wieku.

Tula

Siedziałem pod kremlem, a kobieta opowiadała mi jego historię.
Chodziłem ulicami i wiatr wiał mi w oczy.
Nazwa miasta to najpiękniejsze wspomnienie.

Leningrad

Postąpiłem prostoliniwnie, zgodnie z rytuałem:
Kupiłem dzieła zebrane Dostojewskiego,
Choć mogłem kupić u siebie.

Tbilisi

Zawsze męka,
Bo nigdy nie wiem,
Co tu gościom pokazać.

Batumi

I dziś,
Spacerując po mieście,
Chce się trzymać mamę za rękę.

Tallin

Fotografuję stroje ludowe oferujące słodycze
I dziwne znaki drogowe.
Jedne i drugie widzę na każdym kroku.

Ryga

Zeszliśmy ku rzece i rozmawialiśmy o matematyce.
Nie całowaliśmy się i nawet się nie przytulali.
O świcie ona pobiegła na swój autobus.

Wilno

Jeżyk w ogródku akademika.
Nie mieliśmy pieniędzy, więc chcieliśmy go sprzedać,
Ale okazało się, że najbliższe zoo jest w Kaunasie.

Amsterdam

Kobieca pierś na płótnie impresjonisty.
Kobieca pierś na ulicy Czerwonych Latarni.
A pod wieczór w zagęszczonym mroku matka karmi dziecko.

Lotnisko

To miasto jest wszędzie na ziemi.
W tym mieście ceny są bardzo wysokie.
I ludzie tak się cieszą z zakupów w Duty Free, że zaczynają latać...

Nota od tłumacza

Nie znamy najnowszej poezji gruzińskiej. Kontakt z wierszami Szoty Iataszwilego jest możliwy dlatego, że tłumaczono go na rosyjski i siedemnaście innych języków, a przede wszystkim z tego powodu, że sam autor pisze niekiedy po rosyjsku. Jego poezja mocno dotyka rzeczywistości, ale otwiera inne spojrzenie, niejako panoramiczne, próbujące z jakimś encyklopedycznym uporem objąć jak największą część świata, jak najwięcej zjawisk i nawet wyciągnąć wnioski. Tylko że wnioski te są wzięte w żartobliwy cudzystów.

Cykl (czy może poemat?) *Trójwiersze moich miast* ma właśnie taką ironiczną pointę. Nie jest ona nigdy w wierszach tego poety ostra, jest w niej ściszenie głosu, spowolnienie rytmu. Tak robi sam Iataszwili, gdy mówi lub czyta głośno swoje wiersze.

Kilka słów o autorze. Urodził się w Tbilisi w 1966 roku. Wydał dziewięć tomików poetyckich i cztery zbiory opowiadań. Jak wynika z *Trójwierszy*, autor jeździ (czy raczej lata) po całym świecie, zapraszany na spotkania i festiwale poetyckie. Raz, w 2011 roku, trafił do Polski. Była to dla niego szczególnie ważna podróż, bo pochodzi z rodziny polskich zesłańców. Jeszcze jego ojciec, dramaturg i dziennikarz, nazywał się Goderdzi Butkowski, przyjął jednak nazwisko żony – Iataszwili.

Kiedy zacząłem tłumaczyć *Trójwiersze*, dość szybko, jak mi się zdaje, znalazłem właściwy ton. Pomógł mi w tym pewien nieco podobny cykl w poezji polskiej, którego na pewno nie zna gruziński autor. Myślę o migawkowych *Biletach tramwajowych* Jarosława Iwaszkiewicza, zawierających reminiscencje z podróży do Włoch (poeta opublikował je w tomie *Księga dnia i księga nocy* w 1929 roku).

Izabela Poniatowska, *Fotografia z cyklu Matka kultura*

Izabela Poniatowska, *Fotografia z cyklu Matka kultura*